

Ynglefugle optælling af vadefugle *Charadrii* på nogle strandområder på Læsø, Nordjylland, i årene 1971 - 74.

Anders Pape Møller

(With an English summary: A census of breeding *Charadrii* in some coastal areas on Laesoe, North Jutland, during the years 1971 - 74)

INDLEDNING

Mens antallet af ynglefugleinventeringer af småfugle i de senere år har været stærkt stigende i mange lande (se f.eks. Svensson 1974), så synes inventering af ikke-spurvefugle at være gledet lidt i baggrunden. Denne artikel omtaler resultaterne af fire års inventeringer af ynglende vadefugle på ni kystområder på Læsø.

Lignende undersøgelser er allerede foretaget af bl.a. Hald-Mortensen (1972), Møller (1973) og Tåning (1933) i Danmark, mens der i udlandet er lavet inventeringer af bl.a. Alfredsson et al. (1970), Berndt (1970), Hjort & Larsson (1973) og Johnson & Isenmann (1971). Fælles for alle disse bortset fra undersøgelserne på Tipperne (Tåning 1933) er, at de enten kun er foretaget et enkelt år, eller også er der kun optalt et lille udsnit af de ynglende arter.

Jeg vil gerne rette en tak til Einar Flensted-Jensen, Torben Hviid, Henning Rønn, Uffe Gjøl Sørensen og William Carøe Aarestrup for hjælp ved flere af optællingerne. Zoolo-gisk Centralinstitut takkes for at have stillet laboratoriet i Nordmarken til min rådighed i sommeren 1974. Til slut vil jeg takke Willy Mardahl for kritisk gennemlæsning af et tidligere udkast til det endelige manuskript.

OMRÅDER

Følgende ni områder er undersøgt: Nordre Rønner Rev, Vester Nyland, Sønder Nyland, Stokken, Rønnerne, Hornfiskrøn, Alsdyb Holme, Bovet og Bløden Hale (se fig. 1). De

er alle dele af en Project Mar-lokalitet (Olney 1965). En nærmere beskrivelse af de enkelte lokaliteter følger:

Nordre Rønner Rev er på 0.5 km². Selve revet består udelukkende af flade sandban-ker, der ikke hvert år er bevokset. Vandet er dybt mod nordøst, mens der er fladvand mod sydvest. Området langs med kysten består af en smal stenstrand, der går over i en frodig forstrand. Bag denne ligger der lave klitter fortrinsvis bevokset med marehalm *Elymus arenarius*.

Vester Nyland er på 0.5 km² og består mod sydvest af et fladt sandområde med græsbe-voksning inde ved klitterne. En 1-2 meter høj klitrække følger herefter langs hele kysten. Bag klitterne findes et 2-300 meter bredt bælte med lav lyng *Calluna vulgaris*. Dette går direkte over i en ret frodig, kreatur-afgræsset eng. Omkring søen findes der en høj bræmme af siv *Juncus sp.*, især i den nordlige del. Den østlige bred går hurtigt fra eng over i lynghede.

Sønder Nyland er på 0.45 km² og består af størstedelen af lave strandenge. Den sydvest-lige del er højest og er dækket af høj vegeta-tion. Et enkelt sted findes der endog en lille plantage.

Stokken er på 0.4 km² og består af en større og en mindre ø. Den lille ø består næsten ude-lukkende af sandstrand. Enkelte steder findes der dog lidt vegetation. Vandet mellem den store og den lille ø er ret lavt. Hovedøen består af en smal sandstrand mod sydvest, og denne går direkte over i et højereliggende kliterræn, der fortrinsvis er dækket af mare-halm. På nordøstsiden er der flere steder og især i den nordlige ende en meget lav strand-eng, der ofte oversvømmes.

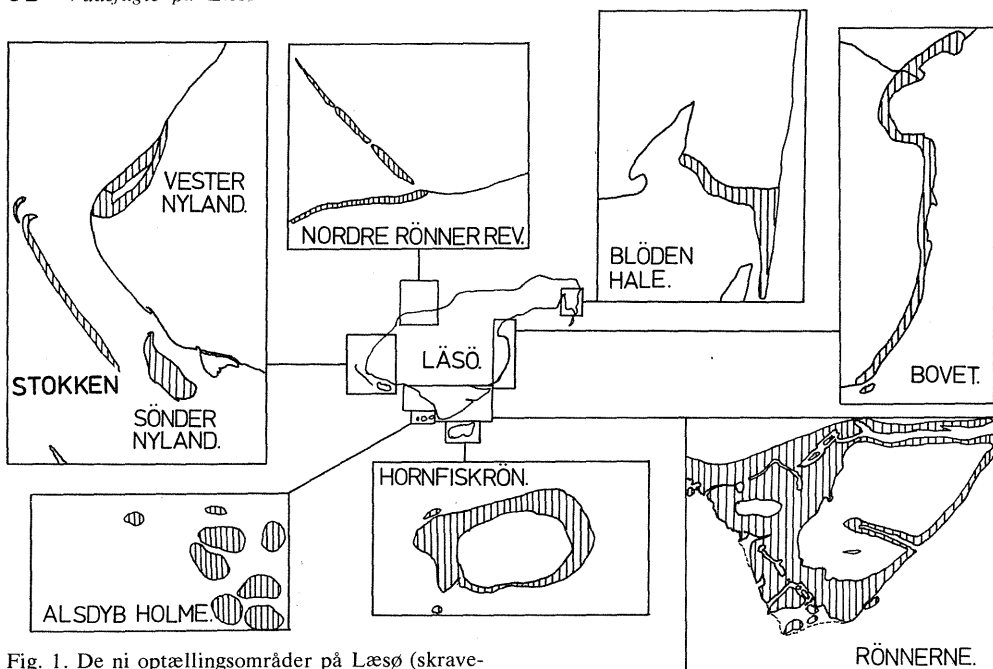

Fig. 1. De ni optællingsområder på Læsø (skraveret).

The nine areas on Laesø censused during the present investigation (hatched).

Rønnerne er på 7.15 km² og består ude ved kysten og omkring de små vige af fugtige strandenge. Herefter går området over i højereliggende, tørre græsmarker med høj vegetation. Det omkringliggende vandareal er overalt meget fladt.

Hornfiskrøn er den største af holmene, til dels skovklædt. Det undersøgte område er på 1.69 km². Langt størstedelen af dette areal er lave strandenge, der efterhånden går over i højereliggende enge. På den østlige del er vegetationen høj helt ud til vandkanten.

Alsdyb Holme er på 0.15 km² og er udelukkende flade strandenge. Vegetationen når sjældent over 6-8 cm. Et enkelt sted findes der dog en lille gruppe marehalm. Området er overstrøet med store og små sten.

Bovet er på 1.4 km², og i dette område er der kun talt op på strandengene, der går helt ud til vandet. Udenfor findes der fladvand.

Bløden Hale består af 0.35 km², og kun på vestsiden er der lave strandenge af samme karakter som engene ved Bovet. Den østlige del ligger højt og er bevokset med strandmelde *Atriplex littoralis* og marehalm. Der er en meget brat overgang til en smal sandstrand og ret dybt vand.

METODIK

Ved gennemgangen af områderne er der anvendt den af Hald-Mortensen (1972) tidligere beskrevne metode. Denne går i korthed ud på, at områderne linietakseres i bæltter på ca. 150 meters bredde. Fugle, der udviste yngleadfærd blev herefter noteret ned. Så godt som alle disse registreringer drejer sig om konkrete ynglefund eller iagttagelser af fugle, der viste yngleuro. I årene 1972-74 er områderne gennemgået 2-3 gange/år, mens der kun blev udført én taksering i 1971. Denne faldt dog indenfor langt de fleste arters ungetid. Endelig blev denne optælling foretaget af to mand samtidig.

Følgende dage er anvendt til undersøgelsen:

1971: 21. - 26. juni.

1972: 19. - 21. maj, 23. - 26. juni og
15. - 16. juli.

1973: 8. - 20. maj, 4. - 7. juni og
24. - 26. juni.

1974: 28. maj - 3. juni og 22. - 26. juni.

Alle datoer er incl.

Dele af det efterfølgende materiale er tidligere omtalt i korthed (Møller 1972, 1973).

ARTSGENNEMGANG

Strandskade *Haematopus ostralegus*.

I tabel 1 ses resultaterne af optællingen, mens de tilsvarende bestandstætheder ses i tabel 2. Arten udviser en tydelig kulmination i 1972 med en påfølgende tilbagegang på 10%. I sommeren 1971 var ungeproduktionen meget stor, således at langt de fleste par fik unger på vingerne. I de efterfølgende tre år har ungeproduktionen derimod ligget på et absolut minimum, idet næsten alle reder er blevet overskyldt ved storme på så sent et tidspunkt, at Strandskaderne ikke kunne nå at lægge om. I 1973 og 1974 sås på trods af grundig eftersøgning kun ét kuld unger!

Den gennemsnitlige tæthed varierer mellem 5.5 og 61.7 par/km², således at den mindste tæthed findes ved Nordre Rønner Rev, hvor kun en smal forstrand findes, mens der på Alsdyb Holme og ved Bløden Hale forekommer en kraftig bestand på de flade strandenge.

Både Rasmussen (1932), Johansen (1963) og Bruhn (1973) angiver Strandskaden som værende en talrig ynglefugl på strandengsområderne på Læsø.

De fundne tætheder svarer ret nøje til tidligere fundne værdier. Den gennemsnitlige tæthed på Læsø ligger på 22.1 par/km². Den tilsvarende værdi for Bygholmengen i 1965 var 5 par/km² (Hald-Mortensen 1972). Ret høje værdier er også fundet af Berndt (1970), Hjort & Larsson (1973) og Tåning (1933). Grunden til den forholdsvis store bestandstæthed på Læsø i sammenligning med f.eks. Bygholmengen er uden tvivl den meget lange kystlinie førstnævnte sted, idet dette er meget vigtigt for artens fouragering og ungefodring (Lind 1965).

Vibe *Vanellus vanellus*.

Antallet af ynglepar er steget svagt i de fire år. Den samme tiltagen er bl.a. også konstateret af Hjort & Larsson (1973). Det er muligt, at bestanden i 1971 var lav p. gr. a. virkningerne af den strenge vinter 1969-70. Ifølge Hjort & Larsson (op. cit.) tog det 2-3 ynglesæsoner for Vibebestanden på Øland at komme sig over denne vinters virkninger. Derfor er det muligt, at den »normale« bestand ligger på 85-90 par.

Arten synes ikke at være særlig udsat for oversvømmelser. Dog er der både i 1973 og 1974 set småflokke af ikke-ynglende Viber, der enten har fået deres yngel ødelagt eller har sprunget et år over.

Tætheden varierer mellem 0 og 12.9 par/km² med et gennemsnit på 5.6. Denne tæthed er sammenlignet med andre lokaliteter meget lav. På Bygholmengen fandt Hald-Mortensen (1972) en tæthed på 11. På Tipperne er der i slutningen af tyverne og i 1972 fundet tætheder på 16 par/km² (Tåning 1933 og Møller 1973). I Sverige er der fundet tætheder på op til 25 par/km² (Hjort & Larsson 1973). Lignende høje tal er fundet i Holland af Klomp (1953). To danske indlandslokaliteter kunne kun opvise henholdsvis 0.5 og 3.8 par/km² for en tør og en fugtig biotop (Jørgensen 1972).

Klomp (1953) angiver kreaturafgræssede, fugtige enge som den foretrukne biotop. Dette stemmer tildels overens med forholdene på Læsø. Den højeste tæthed er dog fundet i et ret fugtigt strandengsområde, der ikke er afræsset.

Stor Præstekrave *Charadrius hiaticula*.

Bestanden er steget jævnt fra 41 par i 1971 til 90 par i 1973. Herefter er der sket en kraftig tilbagegang på over 50%. Også for denne art var ungeproduktionen ret stor i 1971. I 1973 sås dog langt de fleste unger nogensinde. Arten har uden tvivl draget fordel af det meget tørre vejr denne sommer med blotlæggelse af meget store, åbne sandflader med kun lidt vegetation. Efter min mening er der ingen tvivl om, at der er sket en betydelig indvandring af fremmede fugle p. gr. a. de gunstige ynglebetingelser. Lignende nyindvandring er tidligere beskrevet af Alerstam et al. (1974) og Persson (1969). Sommeren 1974 var ligeledes karakteriseret ved meget tørt vejr til slutningen af maj, hvorefter alle reder overskyldedes, og vandstanden hævedes.

De fundne tætheder varierer mellem 0 og 43.3 par/km² med et gennemsnit på 12.1. Denne tæthed er ret høj og er sikkert forårsaget af de mange åbne sand-, grus- og stenflader, der er artens foretrukne ynglebiotop (Dementiev et al. 1969).

Både Rasmussen (1932), Johansen (1963) og Bruhn (1973) anser arten for at være en almindelig, men ret spredt ynglefugl.

Hvidbrystet Præstekrave *Charadrius alexandrinus*.

Kun 3 par i 1971 og 1 par i 1972. Derefter ingen. Ynglelokaliteterne er meget yndede af turister, og der er ingen tvivl om, at disse er skyld i, at arten er forsvundet som ynglefugl.

		NRR	NYL	SNY	STO	RON	HOR	ALS	BOV	BLO	TOTAL
HO	1971	2	4	5	3	80	40	10	11	8	163
	1972	1	5	15	5	85	47	11	18	14	199
	1973	5	15	7	3	72	35	9	7	12	165
	1974	3	9	7	18	65	31	7	26	13	179
VV	1971		2	3		45	11		13	5	79
	1972		5	2		40	10		10	3	70
	1973		5	4		47	12		14	6	88
	1974	1	5	6		38	8		12	4	84
CH	1971		3	2		20	9	4		3	41
	1972	5	5	4	10	15	3	8		1	51
	1973	3	4	6	20	28	9	10		10	90
	1974	1	1	3	15	10	5	4	1	2	42
CA	1971		2	1							3
	1972			1							1
PA	1973					(1)					(1)
AI	1971		1	1	2	1	3	6			14
	1972		1	3	1	1	2	5			13
	1973		1	2	3	2	2	5		1	16
	1974		1	5	5	1	3	7		1	23
GG	1971		2	1		2	2				7
	1972		2			2	3				7
	1973		3			2	2				7
	1974		1			3	3				7
NA	1971					1			1	1	3
	1972		1			1	1				3
	1973					2				1	3
	1974		1			1			2	1	5
LL	1973					1					1
	1974							1			1
TG	1973					(1)					
TT	1971		9	3		25	50	4	5	10	106
	1972		27	9	1	30	55	12	8	13	155
	1973	2	25	12	1	45	75	15	6	10	201
	1974	1	14	15	4	29	65	3	14	11	156
CL	1971			1	1	5	2		1	1	11
	1972			1	1	6	3	2		3	16
	1973			2		7	3	6		5	22
	1974			6	1	5	1	2	3	3	21
PP	1971		1			21	1			3	26
	1972			2		19				1	22
	1973			1		20				2	23
	1974			3		18					21
RA	1971		7	3			60	90	8		168
	1972		12	10	15	10	40	80			167
	1973	1	5		2	5	70	45			128
	1974		2	15	5	14	7	8	15		66

Tabel 1. Resultaterne af optællingerne af ynglende vadere på Læsø i årene 1971 - 74. NRR = Nordre Rønner Rev, NYL = Vester Nyland, SNY = Sønder Nyland, STO = Stokken, RON = Rønnerne, HOR = Hornfiskrøn, ALS = Alsdyb Holme, BOV = Bovet, BLO = Bløden Hale, HO = *Haematopus ostralegus*, VV = *Vanellus vanellus*, CH = *Charadrius hiaticula*. CA = *Charadrius alexandrinus*, PA = *Pluvialis apricaria*, AI = *Arenaria interpres*, GG = *Gallinago gallinago*, NA = *Numenius arquata*, LL = *Limosa limosa*, TG = *Tringa glareola*, TT = *Tringa totanus*, CL = *Calidris alpina*, PP = *Philomachus pugnax*, RA = *Recurvirostra avocetta*.

Results of the census of breeding waders on Laesoe during the years 1971 - 74. For abbreviations, see Danish caption above.

Arten synes at være en gammel ynglefugl i området. Allerede Rasmussen (1932) konstaterede den. Også Johansen (1963) nævner den. I 1969 angiver Dybbro (1970) bestanden til 3 par. I 1970 ynglede der ifølge Bruhn (1973) 5 par ved Vester Nyland.

Hjejle *Pluvialis apricaria*.

En fugl viste ganske tydelig fikseret yngleuro på Kringelrøn 18. maj 1973. Ved senere besøg på lokaliteten sås dog ingen Hjejler. Da stedet ret ofte bliver besøgt af mennesker, kan eventuel rede godt være blevet forladt.

Det sidste sikre ynglefund er fra 1956 (Johansen 1964).

Stenvender *Arenaria interpres*.

Antallet af ynglepar synes at ligge ret konstant i årene 1971 - 73. Johansen (1963) angiver den totale bestand til 24 par i 1952. Dette tal var imidlertid faldet til 10 - 12 par i 1963. Ferdinand (1971) nævner dog allerede en tiltagen i midten af tresserne. Siden da synes bestanden at holde sig på et niveau omkring 15 par. Alt i alt er Stenvenderen dog gået tilbage i det nordjyske yngleområde, idet både ynglepladserne på Nordre Rønner og Hirsholmene tilsyneladende er opgivet. I 1971 var der en stor ungeproduktion, i 1972 blev enkelte unger klækket, mens ingen unger konstateredes i 1973 - 74 p. gr. a. oversvømmelser på så sent et tidspunkt, at det var for sent at lægge kuldene om. Det store antal ynglepar i 1974 skyldes måske tilflytning af ynglefuglene fra Fyn, idet deres reder overskyldes flere gange i løbet af maj. Antallet af ynglepar på Læsø ved første optælling var 14, mens det var steget til 23 ved den anden. Læsøbestan-

den udgør ca. 50% af den totale danske bestand (se tabel 3).

Tætheden for de enkelte områder varierer mellem 0 og 38.4 par/km² med et gennemsnit på 6.3. Til sammenligning kan det anføres, at den finske bestand tæller ca. 1550 par fordelt langs med kysten (Bergman 1946).

Tabel 3. Oversigt over ynglende Stenvendere *Arenaria interpres* i Danmark i 1974. Delvis baseret på optællinger udført af DOF's Ternegruppe. *Survey of the breeding grounds of the Turnstone Arenaria interpres in Denmark in 1974. Oased partly on information from the Tern Group of DOF.*

LOKALITET	LOCALITY	PAR	PAIRS
LOLLAND			2-3
SJÄLLAND			2-3
FYN			10
SYDL. KATTEGAT			0-1
LÄSÖ			15
			29-32

Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago*.

Der er fundet 7 par alle fire år. Tætheden varierer mellem 0 og 4.0 par/km² med et gennemsnit på 0.7.

Johansen (1963) omtaler arten som en almindelig ynglefugl.

Stor Regnspove *Numenius arquata*.

3 - 5 par er fundet i undersøgelsesområderne. Langt den største del af Læsøs bestand findes dog på udenforliggende hedebiotoper. Johansen (1963) angiver hele Læsøs bestand til 8 - 10 par. Efter min mening findes der på nuværende tidspunkt et større antal par.

Stor Kobbersnepe *Limosa limosa*.

1 par 1973 og 1974. Johansen (1963) angiver 2 par i 1948, 4 par i 1958 og enkelte par i 1963. Dybbro & Jørgensen (1971) nævner et enkelt par.

Tinksmed *Tringa glareola*.

En fugl i parringsflugt over Kringelrøn 18. maj 1972. Pedersen (1959) nævner i 1952 2 par på nordsiden af øen. Johansen (1963) skriver, at arten yngler, men ret fåtalligt. Hvorvidt arten på nuværende tidspunkt er en årlig ynglefugl er meget tvivlsomt.

		NRR	NYL	SNY	KNO	RON	HOR	ALS	BOV	BLO	TX
HO	1971	4	8	11.1	7.5	11.2	236	66.7	7.9	22.8	18.1
	1972	2	10	33.3	12.5	11.9	27.8	73.4	12.9	40	24.9
	1973	10	30	15.6	7.5	10.1	20.7	60	5	34.3	21.5
	1974	6	18	15.6	45	9.1	18.4	46.7	18.6	37.2	238
	TX	5.5	16.5	18.9	18.1	10.6	22.6	61.7	11.1	33.6	22.1
VV	1971		4	6.7		6.3	6.5		9.3	14.3	5.2
	1972		10	4.4		5.6	5.9		7.1	8.6	4.6
	1973		10	8.9		6.6	7.1		10	17.1	6.6
	1974	2	10	13.3		5.3	4.7		8.6	11.4	6.1
	TX	0.5	8.5	8.3		6	5.8		8.8	12.9	5.6
CH	1971		6	4.4		2.8	5.3	26.6		8.6	6.0
	1972	10	10	8.9	25	2.1	1.8	53.4		2.9	12.7
	1973	6	8	13.3	50	3.9	5.3	66.7		28.6	20.2
	1974	2	2	6.7	37.5	1.4	3	26.6	0.7	5.7	9.4
	TX	4.5	6.5	8.3	28.1	2.6	3.9	43.3	0.2	11.4	12.1
TT	1971		18	6.7		3.5	29.6	26.6	3.6	28.6	13
	1972		54	20	2.5	4.2	32.6	80	5.7	37.2	26.2
	1973	4	50	26.7	2.5	6.3	44.4	100	4.3	28.6	29.6
	1974	2	28	33.4	10	4.1	38.5	20	10	31.4	19.7
	TX	1.5	37.5	21.5	3.8	4.5	36.3	56.7	5.9	31.5	21.9
CL	1971			2.2	2.5	0.7	1.2		0.7	2.9	1.1
	1972			2.2	2.5	0.8	1.8	13.3		8.6	3.2
	1973			4.4		1	1.8	33.2		14.3	6.2
	1974			13.3	2.5	0.7	0.6	13.3	2.4	8.6	4.6
	TX			5.5	1.9	0.8	1.4	14.5	0.8	8.6	3.7
PP	1971		2			2.9	0.6			8.6	1.6
	1972			4.4		2.7				2.9	1.0
	1973			2.2		2.8				5.7	1.2
	1974			6.7		2.5					1.0
	TX		0.5	3.3		2.8				1.9	1.2
AI	1971		2	2.2	5	0.1	1.8	40			5.7
	1972		2	6.7	2.5	0.1	1.2	33.4			5.1
	1973		2	4.4	7.5	0.3	1.2	33.4		2.9	5.4
	1974		2	11.1	12.5	0.1	1.8	46.6		2.9	8.6
	TX		2	6.1	6.9	0.2	1.5	38.4		1.5	6.3
GG	1971		4	2.2		0.3	1.2				0.9
	1972		4			0.3	1.8				0.7
	1973		6			0.3	1.2				0.8
	1974		2			0.4	1.8				0.5
	TX		4	0.6		0.3	1.5				0.7
NA	1971					0.1			0.7	2.9	0.4
	1972		2			0.1	0.6				0.3
	1973					0.2				2.9	0.3
	1974		2			0.1			1.4	2.9	0.7
	TX		1			0.1	0.2		0.5	2.2	0.4

Tabel 2. Bestandstætheder for ynglende vadefugle på Læsø i årene 1971 - 74. TX = Gennemsnit. Øvrige forkortelser er nævnt under tabel 1.

Densities of breeding waders on Laesoe in the years 1971 - 74. TX = Average. Other abbreviations are mentioned under Table 1.

Rødben *Tringa totanus*.

Der er konstateret en pæn fremgang i den totale bestand indtil 1973, hvorefter tallet faldt med 25%. En lignende fremgang er konstateret på Øland (Hjort & Larsson 1973). Den beskrevne udvikling kan muligvis knyttes til virkningerne af vinteren 1969 - 70 (jvf. Hjort & Larsson op. cit.).

De fundne tætheder varierer mellem 1.5 og 56.7 par/km² med et gennemsnit på 22.2. Møller (1973) fandt en tæthed på Tipperne på 0.8 i 1972. En lidt højere tæthed er fundet af Greenhalgh (1969). På Bygholmengen fandt Hald-Mortensen (1972) 10 par/km². Hjort & Larsson (1973) fandt tætheder mellem 4 og 9 par/km².

Både Johansen (1963) og Bruhn (1973) nævner Rødben som en meget talrig ynglefugl på Læsø.

Almindelig Ryle *Calidris alpina*.

Bestanden har fulgt en lignende udvikling, som den der er beskrevet for Rødben. Grunden til væksten i antallet af ynglepar kan ligeledes skyldes tabet af ynglefugle i den hårde vinter 1969 - 70, hvor snestorme endnu rasede i begyndelsen af april på et tidspunkt, hvor ynglefuglene allerede var ankommet.

De fundne tætheder ligger mellem 0 og 14.5 par/km² med et gennemsnit på 3.7. Dette tal er noget mindre end bestandstætheden på Bygholmengen i 1965 (Hald-Mortensen 1972), men ligger i samme størrelsesorden som yngletætheden på Værnengene i 1972 (Møller 1973). Johansen (1963) omtaler arten som en ikke sjælden ynglefugl. Bruhn (1973) nævner, at Almindelig Ryle har en »pæn bestand« på Rønnerne. I 1970 blev Læsøs bestand opgjort til 20 par (Dybbro & Jørgensen 1971).

Brushane *Philomachus pugnax*.

Det fundne parantal ligger meget konstant på 20 - 25 »par«. De fundne tætheder varierer mellem 0 og 4.3 »par«/km² med et gennemsnit på 1.2. Hald-Mortensen (1972) fandt en tæthed på 4 på Bygholmengen. Møller (1973) fandt tætheder på henholdsvis 2 og 10 »par«/km².

Johansen (1963) omtaler Brushanen som en forholdsvis fåtallig ynglefugl. Dybbro & Jørgensen (1971) nævner 19 hanner og 22 hanner på hele Læsø.

Klyde *Recurvirostra avosetta*.

I 1971 og 1972 lå den totale bestand på ca. 170 par. I 1973 gik den kraftigt tilbage. Dette skyldes uden tvivl, at sommeren var meget tør, og enorme sandflader kom derved til syne, hvor der tidligere var fladvand. Alle fourageringsområder for arten ødelagdes derved totalt. Samtidig blev rederne overskyldet i begyndelsen af juni. I 1974 indtrådte lignende tilstande som i 1973. Under en stormperiode i slutningen af maj overskyldedes samtlige reder. I 1971 var ungeproduktionen overalt stor. I 1972 sås enkelte unger hist og her. I somrene 1973 og 1974 blev kun ganske enkelte unger iagttaget.

Den observerede tilbagegang synes ikke at være bemærket andre steder og er derfor muligvis kun af lokal karakter.

I tabel 4 ses antallet af par, kolonier og par/koloni.

Tabel 4. Antal ynglepar (P), kolonier (C) og par pr. koloni (P/C) hos Klyde *Recurvirostra avosetta* på Læsø i årene 1971 - 74.

Number of breeding pairs (P), colonies (C) and pairs per colony (P/C) in the Avocet Recurvirostra avosetta on Laesoe in the years 1971 - 74.

	P	C	P/C
1971	168	15	11.2
1972	167	14	11.9
1973	128	14	9.1
1974	66	9	7.3

Rasmussen (1932) nævner arten som ynglefugl på Læsø. Johansen (1963) karakteriserer arten som ret talrig ynglefugl, der er i stærk tiltagen. I 1970 opgjorde Bruhn (1973) og Dybbro & Jørgensen (1971) den totale bestand til omkring 200 par.

AFSLUTNING

I det foregående er udviklingen i de ynglende vadefuglebestande på Læsø 1971 - 74 beskrevet. Samtidig er der nævnt nogle mulige grunde til de skete ændringer. Som helhed kan det siges, at optællingsområdernes bestande af ynglende vadefugle er meget stor. Hvad angår

Tabel 5. Antallet af ynglende Charadriiformes-arter på 12 kystlokaliteter. Man bemærker det store antal arter på Læsø.

The number of breeding Charadriiformes species in 12 coastal areas. Note the high number of species on Laesoe.

LOKALITET LOCALITY	CHARADRII	LARI	TOTAL	
VÅRNET	5		5	MÖLLER 1973
RÖDSANDSHAGE	6		6	MÖLLER 1973
LANDSKRONA	5	4	9	ALERSTAM ET AL. 1974
CAMARGUE	5	8	13	JOHNSON OGISENMANN 1971
DYNAN	6	7	13	MATHIASSEN 1966
COTO DONANA	7	6	13	REE 1973
TARVA	9	6	15	GJELLAN OG EKKER 1972
TIPPERNE	8	7	15	TÅNING 1933
BYGHOLM	9	8	17	HALD-MORTENSEN 1972
SYDFYNSKE ÖHAV	9	8	17	DOF 1974
KALVEBOD				
SKYDETERRÄN	12	7	19	W.MARDAHL UPUBL.
LÄSÖ	14	9	23	

antallet af ynglende arter, må Læsø også betragtes som værende i særklasse. I tabel 5 er antallet af ynglende arter tilhørende underordnerne *Charadrii* og *Larii* vist for 12 forskellige kystlokaliteter. Det er overordentlig bemærkelsesværdigt, at området ikke blot indeholder det største totalantal af ynglende arter, men også det største antal i de to undergrupper. Antallet af ynglende mågefugle på Læsø er hentet fra en fremtidig artikel om disse (Møller, under forberedelse).

Det er med glæde konstateret, at der er rejst fredningssag på tre af optællingsområderne, nemlig Rønnerne, Hornfiskrøn og Alsdyb Holme.

ENGLISH SUMMARY

Breeding census of *Charadrii* in some coastal areas of Laesoe, North Jutland, in the years 1971 - 74.

During the years 1971 - 74 nine areas (shown in fig. 1) on the island of Laesoe, Northern Jutland, were censused from one to three times a year. The areas may be divided into two sand banks (Nordre Rønner, Stokken) and seven coastal marshes (V. Nyland, S. Nyland, Rønnerne, Hornfiskrøn, Alsdyb Holme, Bovet, Bløden Hale), some of them with rather dry fields covered with grass and heather.

The areas were line-transected in belts of 150

metres breadth in the periods mentioned on page 32.

In table 1 the results of these censuses are shown. In table 2 the corresponding densities are shown for some of the more numerous, annual breeding species.

Four species (Oystercatcher *Haematopus ostralegus*, Lapwing *Vanellus vanellus*, Redshank *Tringa totanus*, Dunlin *Calidris alpina*) increased more or less strongly during the four years. It is supposed that this increase is at least partially due to the lack of breeding birds after the severe winter 1969 - 70. The Ringed Plover *Charadrius hiaticula* increased enormously in 1973, probably due to the effects of the very dry summer leaving large sand banks in areas usually covered by shallow water. The decrease in the number of Avocets *Recurvirostra avosetta* is probably due to the same effects. The disappearance of the Kentish Plover *Charadrius alexandrinus* is perhaps caused by the increasing number of tourists. The number of breeding Turnstones *Arenaria interpres* increased in 1974, perhaps due to an influx of birds from Funen, another important Danish breeding locality (table 3) where breeding was prevented due to flooding. In table 4 the number of breeding Avocets, the number of Avocet colonies, and the number of pairs per colony is shown.

In table 5 the number of breeding species of *Charadrii* and *Lari* in 12 coastal areas is shown. It is remarkable that Laesoe has the highest number of breeding species, viz. 23. They may be divided into 12 (14) waders, 4 gulls and 5 terns (Great Black-backed Gull *Larus marinus*, Herring Gull *Larus ar-*

gentatus, Common Gull *Larus canus*, Blackheaded Gull *Larus ridibundus*, Gull-billed Tern *Gelecheli-don nilotica*, Common Tern *Sterna hirundo*, Arctic Tern *Sterna paradisaea*, Little Tern *Sterna albi-frons*, and Sandwich Tern *Sterna sandvicensis*).

LITTERATUR

- Alerstam, T., Weibull, P. & A. Winge 1974: Fåglar inom ett nyskapat utfyllnadsområde vid Landskrona. — Medd. Skånes orn. Fören. 13, 71-86.
- Alfredsson, G., Edenwall, H. & C. Jönson 1970: Häckfågelfaunaen på strandområdet mellan Jonstorp och Forkult 1968. — Medd. Skånes orn. Fören. 9, 12-15.
- Bergman, G. 1946: Der Steinwälzer, *Arenaria i. interpres* (L.), in seiner Beziehung zum Umwelt. — Acta Zool. Fennica 47, 1-151.
- Berndt, R.K. 1970: Zur Limikolen-Brutbestand im Bereich der Ostküste Schleswig-Holsteins. — Corax 3, 137-149.
- Bruhn, S. 1973: Oplysninger om fuglelivet på Nordre Rønner og Rønnerne ved Læsø. 17-20. In: Dansk Ornithologisk Forening (udg.): De ubeboede øers fugleliv. Referat af symposium afholdt 4.-5. sept. 1971.
- Dansk Ornithologisk Forening (udg.) 1974: Det sydfynske øhav 18.-26. maj 1973. Duplikeret rapport.
- Dementiev, G.P., Gladkov, N.A. & E.P. Spangenberg 1969: Birds of the Soviet Union. Vol. 3. Jerusalem.
- Dybbro, T. 1970: Hvidbrystet Præstekrave (*Charadrius alexandrinus*) som ynglefugl i Danmark. — Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 64, 205-222.
- Dybbro, T. & O.H. Jørgensen 1971: Udbredelsen af Stor Kobbersneppe (*Limosa limosa*), Alm. Ryle (*Calidris alpina*), Brushane (*Philomachus pugnax*) og Klyde (*Recurvirostra avosetta*) i Danmark 1970. — Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 65, 116-128.
- Gjellan, A. & A.T. Ekker 1972: Fuglefaunaen på Tarva, Sør-Trøndelag. — Sterna 11, 21-45.
- Greenhalgh, M.E. 1969: The population of Redshank and Dunlin on salt marshes in northwest England. — Bird Study 16, 63-64.
- Hald-Mortensen, P. 1972: Ynglefuglene på strandengen Bygholm Vejle 1965. — Flora og Fauna 78, 7-24.
- Hjort, C. & A. Larsson 1973: Vadarinventering vid Ottenby 1965-1973. — Vår Fågelvärld 32, 199-203.
- Johansen, H. 1963: Foreløbig liste over fuglene på Læsø. — Dansk. Orn. Foren. Tidsskr. 57, 143-154.
- Johansen, H. 1964: Vogeluntersuchungen und Schutzbestrebungen auf der Insel Laesoe, Dänemark. — Festschr. 25 jäh. Best. nordrheinwestf. Vogelschutzwarde Essen-Altendundem 1, 21-29. Recklinghausen.
- Johnson, A.R. & P. Isenmann 1971: L'évolution récente des effectifs nicheurs de Laro-Limicoles en zone saumatre de Camargue. — Alauda 39, 29-36.
- Jørgensen, O.H. 1972: Noget om Husskader. — Feltornithologen 14, 104-105.
- Klomp, H. 1953: De terreinkeus van de Kievet, *Vanellus vanellus* (L.). — Ardea 41, 1-139.
- Lind, H. 1965: Parental feeding in the Oystercatcher (*Haematopus ostralegus* (L.)). — Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 59, 1-31.
- Mathiasson, S. 1966: Häckfåglar på ön Dynan i sydvästra Skåne, en 11-årig observationsserie. — Vår Fågelvärld 25, 253-268.
- Møller, A.P. 1972: Iagttagelser fra Læsø sommeren 1971. — Danske Fugle 7, 224.
- Møller, A.P. 1973: Iagttagelser fra Læsø sommeren 1972. — Danske Fugle 8, 23-24.
- Møller, H.U.S. 1973: Ynglefugleoptællinger Tipperne. 10-13. In: Roed, U. (red.): Rapport fra småfuglegruppen. Duplikeret rapport.
- Olney, P.J.S. (red.) 1965: List of European and North African wetlands of international importance. — IUCN Publ. No. 5.
- Pedersen, E.T. 1959: Tinksmeden (*Tringa glareola* L.) som ynglefugl i Danmark. — Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 53, 53-83.
- Persson, C. 1969: Udflytning og nybosætning blandt kuthäckande arter i Sydsåne. — Medd. Skånes orn. Fören. 8, 53-56.
- Rasmussen, S.R. 1932: Ornithologiske Iagttagelser fra 3 Rejser til Læsø og Nordre Rønner i Aarene 1926, 1928 og 1930. — Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 26, 55-71.
- Ree, V. 1973: Dagens avifaunistiske situasjon i Las Marismas i Sør-Spania. — Sterna 12, 225-268.
- Svensson, S. 1974: Svenska häckfågeltaxeringen — den fortlöpande övervakningen av fågelfaunan fortsätter. — Vår Fågelvärld 33, 92-99.
- Tåning, Å.V. 1933: Ringkøbing Fjords Fugle. 149-219. In: Spärck, R. (red.): Ringkøbing Fjords Naturhistorie i Brakvandsperioden 1915-1931. København.

Manuskriptet modtaget 17. september 1974

Forfatterens adresse:
Heimdalsgade 66
9000 Ålborg